

Creative
Europe

INFORMACJA PRASOWA

Kompleks Sztolnia Królowa Luiza w Zabrze wśród zwycięzców Nagród Dziedzictwa Europejskiego / Nagród Europa Nostra 2019

Haga, 21 maja 2019 roku – Dziś poznaliśmy zwycięzców **Nagród Dziedzictwa Europejskiego / Nagród Europa Nostra 2019**, najbardziej prestiżowego europejskiego wyróżnienia w dziedzinie europejskiego dziedzictwa kulturowego, finansowanego w ramach programu „Kreatywna Europa”. Laureaci zostali wyłonieni przez Komisję Europejską i wiodącą sieć zajmującą się dziedzictwem europejskim – Europa Nostra. **25 laureatów z 16 krajów** otrzymało wyróżnienia za imponujące osiągnięcia w dziedzinie konserwacji zabytków, badań naukowych, swoje zasługi na rzecz ochrony dziedzictwa oraz edukacji, szkoleń i podnoszenia świadomości. **Wśród laureatów w kategorii Konserwacja znajduje się wybitna restauracja Kompleksu Sztolnia Królowa Luiza w Zabrzu.** Zwycięzcy zostaną uhonorowani podczas **prestiżowej ceremonii wręczenia Nagród w dziedzinie Dziedzictwa Kulturowego, która odbędzie się 29 października w Paryżu**, odbywającej się w ramach Europejskiego Kongresu Dziedzictwa Kulturowego.

Nagrody Europa Nostra zostaną również przyznane za dwa wybitne osiągnięcia w dziedzinie dziedzictwa kulturowego w państwach Europy, które nie biorą udziału w unijnym programie „Kreatywna Europa” – Szwajcarii i Turcji.

Osoby z całej Europy oraz reszty świata mogą [oddać swój głos przez internet](#) na jednego z kandydatów do **Nagród Publiczności** oraz promować zwycięskie projekty ze swoich oraz innych państw Unii Europejskiej.

Wśród osób zaangażowanych w działania na rzecz dziedzictwa europejskiego oraz wybitnych inicjatyw z nim związanych, które zostały wyróżnione w 2019 roku, znalazły się między innymi: dokładna i uważna renowacja kaplicy Świętego Calunu w Turynie, miejsca kultu oraz dziedzictwa religijnego, które zostało zniszczone w 1997 roku w wyniku pożaru i które jest obecnie znów otwarte dla publiczności; opracowanie cyfrowego archiwum Romów – dostępnego na całym świecie zbioru stanowiącego miejsce prezentacji kultur i historii Romów, stanowiącego również odpowiedź na stereotypy i oferującego historie opowiedane przez przedstawicieli tej wyjątkowej społeczności; zaangażowanie jednej z najstarszych organizacji pozarządowych zajmujących się dziedzictwem kulturowym w Europie, która od ponad 175 lat angażuje się w ochronę dziedzictwa kulturowego w Norwegii, oraz program szkoleniowy dla wysiedlonych, wykwalifikowanych specjalistów zajmujących się dziedzictwem kulturowym z Syrii, prowadzony przez niemiecki instytut w Stambule, który stanowi niezwykle ważny przykład dla państw Europy oraz pozostałych państw świata.

Komisja Europejska i sieć Europa Nostra ogłosiły również **Nagrodę Specjalną w dziedzinie Dziedzictwa Europejskiego**, którą otrzymała paryska straż pożarna. We współpracy z policją i ekspertami zajmującymi się konserwacją zabytków miejscy strażacy dzielnie i umiejętnie walczyli z płomieniami, które w nocy 15 kwietnia spustoszyły katedrę Notre Dame, skutecznie chroniąc główną konstrukcję zabytku przed całkowitym zniszczeniem, podobnie jak bezcenne artefakty w jego wnętrzu. Osobny komunikat prasowy na temat Nagrody Specjalnej w kategorii „zasługi z tytułu poświęcenia na rzecz dziedzictwa” można przeczytać [tutaj](#).

— Jestem niezmiernie dumny z faktu, że mogę pogratulować wszystkim laureatom tegorocznych Nagród Dziedzictwa Kulturowego / Nagród Europa Nostra. Wszystkim nagrodzonym bohaterom dziedzictwa kulturowego – zarówno profesjonalistom, jak i wolontariuszom z całej Europy – udało się osiągnąć coś naprawdę niesamowitego. Ich praca na rzecz odnowy, zachowania, wspierania oraz promowania europejskich zabytków i obiektów dziedzictwa kulturowego, jak również niematerialnego dziedzictwa Europy, stanowi największą wartość, jaką możemy sobie wyobrazić. Nagrody stanowią dowód znaczącego wpływu projektów z dziedziny dziedzictwa kulturowego na naszą gospodarkę, środowisko, kulturę i jakość życia. Dziedzictwo Europy jest jednym z kluczowych czynników, który wpłynie na przyszłość Europy i nasz dobrobyt. Jest to zarazem niezwykle ważne przesłanie dla wszystkich obywateli Wspólnoty Europejskiej, a także wszystkich przyszłych przywódców instytucji unijnych przed nadchodzącymi wyborami europejskimi — stwierdził **Plácido Domingo**, znany śpiewak operowy i przewodniczący organizacji Europa Nostra.

— Nasze dziedzictwo kulturowe stanowi wspólne dobro, dziedzictwo przeszłości, będące fundamentem, na którym możemy budować naszą przyszłość. Dziedzictwo to zajmuje poczesne miejsce w sercach ludzi i w ich codziennym życiu, a zarazem ma kluczowe znaczenie dla budowania poczucia przynależności. Europejski Rok

Dziedzictwa Kulturowego, który obchodziliśmy w 2018 roku, podkreślał tę niezwykle ważną rolę. Teraz naszym zadaniem jest dalsze promowanie go w nadchodzących latach. Tegoroczni laureaci Nagród Dziedzictwa Kulturowego / Nagród Europa Nostra odgrywają swoją rolę w tych staraniach dzięki swojemu zaangażowaniu i jakości swojej pracy – za to chciałbym im wszystkim serdecznie pogratulować — stwierdził **Tibor Navracsics**, europejski komisarz ds. edukacji, kultury, młodzieży i sportu.

Niezależne jury składające się z ekspertów zajmujących się dziedziną dziedzictwa kulturowego z całej Europy rozpatrzyło łącznie 149 zgłoszeń złożonych przez organizacje i osoby prywatne z 34 państw europejskich, na podstawie których wyłoniło zwycięzców.

Laureaci nagrody zostaną uhonorowani podczas oficjalnej ceremonii wręczenia nagród wręczenia Nagród Dziedzictwa Kulturowego, którego gospodarzami będą komisarz UE **Tibor Navracsics** i maestro **Plácido Domingo**, zorganizowanej pod patronatem prezydenta Francji **Emmanuela Macrona**. Wydarzenie odbędzie się wieczorem, 29 października w Paryżu.

Podczas ceremonii zostanie ogłoszonych siedmiu laureatów Grand Prix (z których każdy otrzyma 10 000 euro) oraz laureat nagrody publiczności, wybrany spośród tegorocznych zwycięskich projektów.

W ceremonii weźmie udział publiczność złożona z urzędników wysokiego szczebla wielu instytucji Unii Europejskiej i państw członkowskich, czołowych przedstawicieli organizacji zajmujących się dziedzictwem kulturowym oraz oddanych profesjonalistów i osób wspierających dziedzictwo kulturowe z całej Europy.

Zwycięzcy zaprezentują swoje osiągnięcia w zakresie dziedzictwa kulturowego na Targach Doskonałości, które odbędą się 28 października. Będą oni również uczestniczyć w innych wydarzeniach w ramach Europejskiego Kongresu Dziedzictwa Kulturowego, który odbędzie się w dniach 27–30 października 2019 roku.

Zaproszenie do składania zgłoszeń do nagród na 2020 rok zostanie opublikowane w czerwcu 2019 roku na specjalnej witrynie internetowej.

DANE KONTAKTOWE

Europa Nostra

Audrey Hogan

ah@europanostra.org

tel.: +31 70 302 40 52; tel. kom.: +31 63 1 17 84 55

Komisja Europejska

Nathalie Vandystadt

nathalie.vandystadt@ec.europa.eu

tel. +32 2 2967083

WIĘCEJ INFORMACJI

Na temat każdego zwycięskiego projektu:

[Informacje i uwagi jury](#),

[Zdjęcia i filmy](#) (w wysokiej rozdzielczości)

[Informacja prasowa w wielu językach](#)

[Witryna internetowa programu „Kreatywna Europa”](#)

[Witryna internetowa komisarza Tibora Navracsicsa](#)

Laureaci nagród w 2019 roku (wymienieni alfabetycznie według państw)

Kategoria: Konserwacja

Zamek Montreuil-Bonnin, FRANCJA

Fortyfikacje w Mutso, GRUZJA

Líthica – Kamieniołom s'Hostal, Menorca, HISZPANIA

Oratorium pałacu Partal w Alhambrze, Granada, HISZPANIA

Portal Chwały, Santiago de Compostela, HISZPANIA

Katedra św. Bawona, Haarlem, HOLANDIA

Kompleks Sztolnia Królowa Luiza, Zabrze, POLSKA

Pawilon Prezentacji Odkryć Archeologicznych, Celje, SŁOWENIA

Średniowieczna stodoła na dziesięcinę, Ingatorp, SZWECJA

Kaplica Świętego Całunu, Turyn, WŁOCHY

Yr Ysgwrn, Trawsfynydd, Walia, ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO

Kategoria: Badania

Solak 1: Model archeologii predykcyjnej, ARMENIA/WŁOCHY

VERONA: Van Eyck Research in Open Access, BELGIA

RomArchive – Cyfrowe Archiwum Rzymów, NIEMCY

Kategoria: Zasługi z tytułu poświęcenia na rzecz dziedzictwa

WVIA – Flamandzkie Stowarzyszenie Archeologii Przemysłowej, BELGIA

Fortidsminneforeningen – Norweskie Stowarzyszenie Narodowe, NORWEGIA

Kategoria: Edukacja, szkolenie i zwiększanie świadomości

Centrum Kreatywnych Technologii TUMO, Erewań, ARMENIA

Radar historyczny 1938, Wiedeń, AUSTRIA

Muzeum Budowy Statków Drewnianych w Betinie, CHORWACJA

Greckie Ścieżki Kultury, Ateny, GRECJA

Pomnik Europy, Berlin, NIEMCY

Program: Stewards of Cultural Heritage, NIEMCY

Miejsce przy królewskim stole, Warszawa, POLSKA

Commonlands: Mapowanie kultury w obszarach alpejskich Parku Narodowego Val Grande, WŁOCHY

Le Dimore del Quartetto, Mediolan, WŁOCHY

Nagrody Europa Nostra zostaną również przyznane za dwa wybitne osiągnięcia w dziedzinie dziedzictwa kulturowego w państwach Europy, które nie biorą udziału w unijnym programie „Kreatywna Europa”.

Kategoria: Konserwacja

Centrum Badań nad Wykopaliskami Gözlükule, Uniwersytet Boğaziçi, Tarsus, TURCJA

Kategoria: Zasługi z tytułu poświęcenia na rzecz dziedzictwa

Léonard Gianadda, Martigny, SZWAJCARIA

Kompleks Sztolnia Królowa Luiza, Polska

Rewitalizacja górniczego kompleksu Sztolnia Królowa Luiza była przedsięwzięciem długofalowym. Została przeprowadzona przez Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze, które zarządza kompleksem w bliskiej współpracy z samorządem lokalnym i regionalnym. Głównym celem tak ambitnego projektu było zachowanie górniczego dziedzictwa regionu poprzez adaptację i rewitalizację kompleksu na potrzeby kulturalne, edukacyjne i turystyczne. Projekt został sfinansowany ze środków Unii Europejskiej, Miasta Zabrze, Województwa Śląskiego, Narodowego Fundusz Ochrony Środowiska oraz ze środków własnych Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze.

Kopalnia Królowa Luiza, oddana do eksploatacji w 1791r., była pierwszą pruską państwową kopalnią węgla kamiennego na Górnym Śląsku. Dzięki jej działalności Zabrze przekształciło się z małej osady w duże miasto. Kopalnia Królowa Luiza ma unikalny wkład w historię rozwoju przemysłu na Śląsku i w Europie. Jury zauważyło, że „*podobne do zabrzańskiej kopalni obiekty związane z górnictwem węgla kamiennego, tracą na znaczeniu. Zachowanie dziedzictwa dawnych kopalni węgla kamiennego jest kluczowe dla przyszłych pokoleń jako istotny fragment historii nie tylko Polski, ale także Europy. Wielkogabarytowe maszyny górnicze prezentowane zwiedzającym stały się częścią doświadczenia muzealnego.*”

Rozległa infrastruktura pogórnicza została zrewitalizowana i zaadaptowana do nowych funkcji. Całe przedsięwzięcie zajęło prawie 15 lat i polegało zarówno na rewitalizacji części naziemnej, jak i pracach konserwacyjnych w łączących się z sobą podziemnych korytarzach o długości ponad 5 km. Rewitalizacja kopalnianych przestrzeni przyczyniła się do zredukowania negatywnego wpływu dawnej eksploatacji górniczej i samej sztolni, przekładając się na bezpieczeństwo działalności turystycznej i kulturalnej. Trzy budynki obsługi ruchu turystycznego zostały także zrewitalizowane lub wybudowane od zera i zawierają ekspozycje oraz artefakty prezentujące historię miejsca. Jury podkreśliło również szeroki zakres wiedzy, który był konieczny do przeprowadzenia projektu rewitalizacji, stwierdzając „*prace rewitalizacyjne wymagały specjalistycznej wiedzy z zakresu górnictwa, niezbędnej do udostępnienia obiektu*”.

Więcej informacji: Michalina Bieńkowska, mbienkowska@muzeumgornictwa.pl, tel. 0048 505-728-828

Informacje ogólne

Nagrody Dziedzictwa Kulturowego / Nagrody Europa Nostra

Nagrody Dziedzictwa Kulturowego / Nagrody Europa Nostra zostały ustanowione przez Komisję Europejską w 2002 roku i od tamtego czasu są przyznawane przez sieć Europa Nostra. Celem nagród jest wyróżnianie i promowanie najlepszych praktyk związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego, badaniami, zarządzaniem, wolontariatem, edukacją i komunikacją. W ten sposób przyczyniają się one do większego publicznego uznania dziedzictwa kulturowego jako strategicznego zasobu europejskiej gospodarki i społeczeństwa. Nagrody są finansowane przez program **Kreatywna Europa** realizowany przez Unię Europejską.

W ciągu ostatnich 17 lat organizacje i osoby prywatne z **39 państw** złożyły łącznie **3032 zgłoszenia** do nagród. Pod względem liczby zgłoszeń z poszczególnych państw **Hiszpania** zajmuje pierwsze miejsce w rankingu z liczbą 527 zgłoszonych projektów, następną są **Włochy** z 308 zgłoszeniami, natomiast trzecie miejsce zajmuje **Zjednoczone Królestwo** z 299 projektami. Pod względem kategorii najczęściej zgłoszeń dotyczyło konserwacji zabytków (1744). Kolejne miejsca zajmują: edukacja, szkolenia i zwiększanie

świadomości (555), następnie badania (381), a wreszcie zasługi z tytułu poświęcenia na rzecz dziedzictwa (352).

Od 2002 roku niezależne jury złożone z ekspertów wybrało **512 nagrodzonych projektów z 34 krajów**. Podobnie jak w przypadku liczby zgłoszeń, Hiszpania znajduje się na szczycie rankingu z 67 otrzymanymi nagrodami. Zjednoczone Królestwo zajmuje drugie miejsce (61 nagród), natomiast trzecie miejsce przypadło Włochom (45 nagród). Pod względem poszczególnych **kategorii** najwięcej nagród przyznano w dziedzinie konserwacji (291), kolejne miejsca zajmują: edukacja, szkolenia i zwiększanie świadomości (82), zasługi z tytułu poświęcenia na rzecz dziedzictwa (76) i badania (63).

Ogółem przyznano **116 Grand Prix** w wysokości 10 000 EUR wybitnym inicjatywom związanym z dziedzictwem kulturowym, wybranym spośród nagrodzonych projektów.

Nagrody Dziedzictwa Kulturowego / Nagrody Europa Nostra wyróżniają najlepsze praktyki, zachęcają do transgranicznej wymiany wiedzy i łączą różne zainteresowane strony, umożliwiając budowanie rozległych sieci. Nagrody przynoszą zwycięzcom znaczne korzyści, takie jak promocja w kraju oraz na arenie międzynarodowej, zwiększenie finansowania oraz wzrost liczby odwiedzających. Ponadto nagrody sprzyjają lepszemu zrozumieniu naszego wspólnego dziedzictwa przez ogół społeczeństwa. Nagrody są zatem kluczowym narzędziem służącym promocji europejskiego dziedzictwa kulturowego.

Europa Nostra

Europa Nostra jest ogólnoeuropejską federacją organizacji pozarządowych zajmujących się dziedzictwem kulturowym, wspieraną przez rozległą sieć organów publicznych, przedsiębiorstw prywatnych i osób fizycznych. Organizacja ta, obejmująca ponad 40 krajów Europy, stanowi głos społeczeństwa obywatelskiego na rzecz ochrony i promocji europejskiego dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Założona w 1963 roku jest dziś uznawana za najbardziej reprezentatywną sieć zajmującą się kwestią dziedzictwa kulturowego w Europie. Prezesem organizacji jest Plácido Domingo, światowej sławy śpiewak operowy.

Celem Europa Nostra jest ochrona i konserwacja zagrożonych zabytków, obiektów oraz krajobrazów, w szczególności poprzez realizację programu 7 Most Endangered. Sieć wyróżnia doskonałość, przyznając Nagrody Dziedzictwa Kulturowego / Nagrody Europa Nostra. Organizacja przyczynia się również do formułowania i wdrażania strategii i polityk europejskich związanych z dziedzictwem poprzez zorganizowany dialog z instytucjami europejskimi i koordynację Sojuszu Europejskiego Dziedzictwa 3.3 (European Heritage Alliance 3.3).

Kreatywna Europa

Kreatywna Europa to program ramowy UE wspierający sektor kultury i sektor kreatywny, umożliwiający im zwiększenie ich wkładu w tworzenie nowych miejsc pracy oraz rozwój gospodarczy. Dysponując budżetem w wysokości 1,46 miliarda euro na lata 2014–2020, program wspiera organizacje działające w dziedzinie dziedzictwa kulturowego, sztuk widowiskowych, sztuk pięknych, sztuki interdyscyplinarnej, przedstawicieli branży wydawniczej, filmowej, telewizyjnej, muzycznej i gier wideo, a także dziesiątki tysięcy artystów i specjalistów zajmujących się dziedzinami kultury i sektora audiowizualnego. Finansowanie pozwala im działać w całej Europie, docierać do nowych odbiorców i rozwijać umiejętności wymagane w erze cyfrowej.